Gods genade geopenbaard in een gevallen wereld

Lezen: Genesis 3: 9-24

Zingen:
Psalm 89: 6
Psalm 92: 3
Psalm 38: 6, 18, 22
Psalm 98: 2
Psalm 68: 10

Dordtse Leerregels, Hoofdstuk 3-4, paragrafen 4,5,6

4. Het overgebleven licht der natuur is onvoldoende om God te leren kennen

Wel is waar dat na den val in den mens enig licht der natuur nog overgebleven is, waardoor hij behoudt enige kennis van God, van de natuurlijke dingen, van het onderscheid tussen hetgeen betamelijk en onbetamelijk is, en ook betoont enige betrachting tot de deugd en tot uiterlijke tucht. Maar zo vér is het vandaar, dat de mens door dit licht der natuur zou kunnen komen tot de zaligmakende kennis van God, en zich tot Hem bekeren, dat hij ook in natuurlijke en burgerlijke zaken dit licht niet recht gebruikt; ja veel meer datzelve, hoedanig het ook zij, op onderscheiden wijze geheel bezoedelt en in ongerechtigheid ten onder houdt; en dewijl hij dit doet, zo wordt hem alle verontschuldiging voor God benomen.

5 De wet van God wijst de zonden aan, maar geeft geen oplossing

Gelijk het met het licht der natuur toegaat, zo gaat het ook in dezen toe met de wet der tien geboden, van God door Mozes den Joden in het bijzonder gegeven. Want nademaal deze de grootheid der zonde wel ontdekt en den mens meer en meer van zijn schuld overtuigt, doch het herstellingsmiddel daartegen niet aanwijst, noch enige krachten toebrengt om uit deze ellendigheid te kunnen geraken, en omdat zij alzo, door het vlees krachteloos geworden zijnde, den overtreder onder den vloek blijven laat, zo kan de mens daardoor de zaligmakende genade niet verkrijgen.

6 God maakt mensen zalig door de Heilige Geest en het evangelie

Hetgeen dan noch het licht der natuur, noch de wet doen kan, dat doet God door de kracht des Heiligen Geestes, en door het woord of de bediening der verzoening, welke is het Evangelie van den Messias, waardoor het God behaagd heeft de gelovige mensen, zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament, zalig te maken.

Inleiding

Gemeente, toen de mens zo diep gevallen was in het paradijs, heeft de Heere de mens weer opgezocht. En dat is een wonder van genade. Want wat zij verdiend hadden, dat kregen zij niet. De Heere had immers gezegd dat zij de dood zouden sterven als zij van die boom zouden eten, waarvan de Heere gezegd had: daar mag je niet van eten. Wat hadden zij nu anders kunnen verwachten dan dat de Heere kwam met de verdiende straf? En toch deed de Heere niet wat Adam

en Eva naar recht verdiend hadden. In plaats van hen weg te zenden in de eeuwige dood, kwam Hij met Zijn genade. En dat deed Hij op drie manieren.

In de eerste plaats gaf Hij, zoals we hebben gelezen, aan Adam en Eva kleding. Hij gaf hun een plaats om te leven, niet meer in dat paradijs, maar wel erbuiten, om de aarde te bouwen en te bewaren. Hij gaf de mogelijkheid dat zij een nageslacht zouden kunnen krijgen en dat er kinderen geboren zouden worden. Hij heeft Adam en Eva kracht en wijsheid gegeven om te kunnen leren en te kunnen werken. Hij gaf aan hen het voedsel dat zij dagelijks nodig hadden. En zij raakten het besef niet kwijt dat er een God was die hen geschapen had en tot hen gesproken had. Hadden zij dat allemaal verdiend, wat de Heere ondanks alles nog aan hen gaf? Totaal niet. De Heere heeft het duidelijk gezegd tegen Adam: *Het ganse aardrijk is om uwentwil vervloekt.* En toch kregen zij wat zij elke dag en elke nacht nodig hadden voor dit tijdelijke leven. Niet verdiend, toch gekregen. Dat is genade. En de Heere zou deze genade zelfs bewijzen aan hun nakomelingen. Dat mogen wij met recht de algemene genade noemen.

Maar de Heere deed nog meer bij Adam en Eva. Zij kregen ook ontdekkende genade. Alleen al die woorden: *Waar zijt gij?* Hij is het die de mens ontdekte aan hun zonde. Hij liet hen voelen en zien wat zij gedaan hadden. Hij wees op de smartelijke gevolgen van de zonde. Hij sprak over die vloek die de aarde zou treffen. En waarom sprak de Heere zo ontdekkend tegen Adam en Eva? Om de mens in de totale onmogelijkheid te zetten om zelf nog zalig te kunnen worden. Om de mens te laten voelen hoe onmachtig zij zijn geworden om ook Gods wet ooit nog te kunnen houden. Nee, dat was geen doel op zichzelf toen de Heere zulke ontdekkende woorden tegen Adam en Eva uitsprak. Maar Hij had wat anders voor hen. Hij wilde bij die ontdekkende genade ook nog de zaligmakende genade schenken. Want Hij is de eerste Prediker geweest van het evangelie van de Messias. God Zelf is de eerste geweest die met het woord der verzoening kwam, toen Hij die heerlijke belofte uitsprak: *En Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, en tussen uw zaad en tussen haar zaad; datzelfde zal u den kop vermorzelen, en gij zult het de verzen vermorzelen*.

En zo kwam de Heere met Zijn genade in een diepgevallen wereld. Met een drievoudige genade. En die vinden wij ook terug in de paragrafen 4, 5 en 6 van de Dordtse Leerregels, die we zojuist hebben voorgelezen. Daarom schrijven wij boven de prediking:

Gods genade geopenbaard in een gevallen wereld.

1. In de eerste plaats staan we stil bij Zijn algemene genade.
2. de tweede plaats Zijn ontdekkende genade.
3. En tenslotte bij de zaligmakende genade.

1. Zijn algemene genade

Ja, gemeente, wat is de mens toch diep, zeer diep gevallen in de zonde. De mens, die zo goed door God de Schepper geschapen is, de Almachtige, de God en Vader van de Heere Jezus Christus. De mens, die zo mooi naar Zijn beeld geschapen is. De mens, die in zijn verstand versierd was met de ware, zalige kennis van God en van andere geestelijke dingen. De mens, die in zijn hart en in zijn wil versierd was met de gerechtigheid van God. De mens, die in zijn gevoelsleven, in zijn begeerten, in zijn genegenheden, met de zuiverheid en de heiligheid van God versierd was. Die mens heeft zichzelf, door het ingeven van de duivel en door zijn eigen vrije wil, zichzelf en zijn nageslacht van al die heerlijke gaven beroofd. Dat hebben we de vorige keer overdacht.

En dan vanmiddag een vraag: Is er dan helemaal niets meer in de mens overgebleven van Gods beeld? Is er dan helemaal niets meer te vinden van die heerlijke gaven waarmee de Heere die mens geschapen heeft? Nou, op die vragen geven onze Dordtse vaderen een antwoord in de artikelen die wij vanmiddag overdenken. En als je het op je in laat werken wat zij hier belijden in deze paragrafen, dan zou je op die vragen een tweevoudig antwoord kunnen geven. Is er dan helemaal niets meer overgebleven? Ja en nee. Ja, zeggen zij, er is nog wel wat overgebleven. Na de val is er in de mens nog enig licht der natuur overgebleven. Dan moeten we natuurlijk wel even onderzoeken wat zij nou bedoelen met die woorden 'enig licht der natuur'. Daarmee bedoelden zij dat er in de mens nog enige overblijfselen zijn van Gods beeld. God heeft dat overgelaten in de mens. Calvijn wijst er ook op in zijn Institutie en noemt dat enkele vonkjes in de mens.

En dat is naar Gods Woord. Want wat lees ik bijvoorbeeld in Genesis 9 vers 6? Daar zegt de Heere tegen Noach: *Wie des mensen bloed vergiet, zijn bloed zal door den mens vergoten worden; want God heeft den mens naar Zijn beeld gemaakt.* En dat zegt de Heere eeuwen na de zondeval. Dan blijkt er dus toch nog iets van Gods beeld over te zijn. Anders zou de Heere dat toch zo niet zeggen. Ja, maar zegt iemand, ik heb altijd geleerd dat de mens werkelijk heel Gods beeld is kwijtgeraakt. Hoe kan de Heere dan van de gevallen mens zeggen tegen Noach dat de mens Gods beeld draagt? Nou, laten we eens luisteren wat onze kanttekenaren bij die woorden zeggen. En ik denk dat zij terecht zeggen, op grond van de Schrift: "Ofschoon Gods beeld door de val geschonden en verbroken is, zo heeft God nochtans enig overblijfsel daarvan, om verscheidene redenen, in den mens gelaten, hetwelk Hij niet begeert geschonden te hebben." Het is dus Gods wil geweest dat in ons mensen, zo diep gevallen als we ook zijn, er toch nog wat vonken, wat overblijfselen van Gods beeld zijn overgebleven. Enkele lichtpuntjes die ons herinneren aan de heerlijke schepping van de mens in het paradijs. En dat wordt wel Gods algemene genade genoemd die God nog gelaten heeft.

En dat is een wonder, gemeente. Heb je daar wel eens bij stilgestaan? Dat is nou een blijk van Gods goedheid, van Gods lankmoedigheid. David heeft het ook ontdekt. Daarom kon hij zingen in Psalm 145: "De HEERE is goed en vriendelijk en weldadig, barmhartig, mild, lankmoedig en genadig; Hij doet Zijn gunst aan allen klaar bemerken; Zijn goedheid is verspreid op al Zijn werken." En even verder horen wij David zingen in diezelfde psalm: "Het ziet al op U, het blijft alles op U wachten; Gij sterkt door spijs, ter rechter tijd, hun krachten; Gij ontsluit Uw hand, ontfermend en weldadig, opdat Uw gunst al wat er leeft, verzadigt." Wat is die algemene genade van de Heere een wonder!

Daarom zitten wij hier niet als bloeddorstige roofdieren, gemeente. Daarom zijn de mensen niet als duivels geworden, hoewel dat soms hier en daar in de tijd en in de wereld openbaar komt. Want als de Heere Zijn algemene, weerhoudende genade inhoudt, dan wordt de mens de beesten gelijk, ja, de duivels gelijk. Ik hoef u daar de voorbeelden van niet te noemen. U kunt het in deze wereld vinden. Nochtans blijft het staan dat God, na onze diepe val in de zonde, nog enkele vonkjes van Zijn beeld heeft overgelaten in de mens.

En hoe komt dat dan openbaar? En waaraan kunnen wij dat bij mensen weten? Nu zeggen onze Dordtse vaderen, aan vier gaven die de Heere nog gelaten heeft. Het eerste wat zij noemen is dat er nog enige kennis van God is. Wij noemen dat wel, en zo wordt dat op catechisatie ook geleerd, de ingeschapen godskennis. Dat elke mens wel een besef heeft dat er een hoger Wezen bestaat. En, gemeente, ik kan het niet genoeg benadrukken hoe wij bevoorrecht we zijn dat die ingeschapen godskennis, die enige kennis van God, gevormd is in ons geweten doordat wij opgevoed zijn bij de waarheid, dat wij opgevoed zijn bij het Woord van God. Dat is toch zo'n wonder! Dat wij niet bij een valse godsdienst terechtgekomen zijn of in afgoderij opgevoed zijn,

maar dat met ons geweten en ons verstand ook kennis mocht krijgen vanuit het Woord van die ene, ware God, die de enige God is.

Want als dat niet gebeurd zou zijn, was het heel anders met ons gelopen, gemeente. Dan zou het waar geworden zijn wat wij vinden in Romeinen 1 vers 23: *En hebben de heerlijkheid des onverderfelijken Gods veranderd in de gelijkheid eens beeltenis van een verderfelijk mens, en van vogelen, en van viervoetige en kruipende dieren*. Ja, dan zouden we of een valse god dienen, of de afgoden dienen. O, is het dan niet een bewijs van Gods algemene genade dat wij, zoals we hier mogen zitten, bij dat Woord van God gebracht zijn, opgevoed zijn, zodat we in ons verstand kennis hebben die God nog overgelaten heeft, kennis van de ware God, de drie-enige God? Dat is het eerste.

Het tweede wat onze vaderen benoemen is dat er na onze diepe val in het paradijs nog enige kennis is van natuurlijke dingen. En eigenlijk beslaat dat heel het gewone leven. Het gaat om de kennis van de geschapen dingen. Het gaat om de dingen van het leven van alledag. Dat jij, jongen, naar school kan gaan. Dat jij, meisje, kan studeren. Dat wij, ouderen, kunnen werken. En dat wij verstand hebben gekregen om ons in bepaalde aspecten te kunnen verdiepen. Dat er zijn die dwarsfluit kunnen spelen. Dat er zijn die hele mooie dingen met hun handen kunnen maken. Dat heeft de Heere niet weggenomen na onze diepe val in het paradijs. Maar Hij heeft dat nog gelaten. Dat er nog wetenschap bedreven kan worden. Dat we kunnen spreken van een cultuur. Dat er techniek is en dat er ontwikkelingen kunnen zijn. En door die natuurlijke kennis die de Heere ons gelaten heeft, kunnen wij leren, kunnen wij nieuwe dingen ontdekken, kunnen we iets ontwikkelen, kunnen we iets ontwerpen. We zijn de beesten niet gelijk geworden, die dat allemaal niet kunnen. Wat een goedheid, wat een genade geeft de Heere in algemene zin: kennis van natuurlijke dingen. Dat is het tweede.

En dan het derde wat onze Dordtse vaderen noemen is dat wij mensen nog een onderscheid kennen tussen betamelijke en onbetamelijke dingen. Wat betekent dat? Nou, dat wij zodanig verstand van de Heere hebben gekregen dat wij echt wel weten wat goed en kwaad is, wat gepast is of wat ongepast is. En ook hier moet ik weer bijzeggen: wat een zegen dat wij door de kennis van Gods Woord, en in het bijzonder de kennis van Zijn wet, daarin onderwezen zijn. Dat we in Bijbels licht onze normen en waarden mogen hebben. Maar ook al zouden we de wet van God niet kennen, en ook dat schrijft Paulus in een van zijn brieven, dan is de mens zichzelf tot een wet en weet de mens vanuit zichzelf toch nog in zekere zin wat fatsoenlijk is of wat niet fatsoenlijk is. En het is Gods algemene genade als Hij ons mensen geeft om ons nog een beetje fatsoenlijk je te gedragen. Als je in de bus zit – we gaan ervan uit dat dat gebeurt. Als je op de fiets zit, jongelui. Als je je in de maatschappij begeeft. Als je op school bent. Als je op je werk bent. Als je in de kerk bent. Waar dan ook, dat wij echt wel in ons het gevoel het onderscheid hebben wat gepast is en wat niet gepast is.

En dan het laatste wat onze Dordtse vaderen noemen is dat er nog enige betrachting tot deugd en tot uiterlijke tucht is. En wat betekent dat dan? Dat er een algemene goedheid en genade nog geeft, dat mensen zo met elkaar kunnen omgaan. En dat we elkaar niet gelijk in de haren vliegen of elkaar in elkaar slaan als er maar iets is. Het gebeurt helaas wel. Maar als het niet gebeurt, is het Gods algemene genade. En dat de mensen ook nog een zekere uiterlijke tucht op zichzelf toepassen. Dat betekent dat er nog iets van discipline, zelfdiscipline is. En dat er nog iets van plicht, getrouwheid mag zijn in de mens om de dingen te doen die wij moeten doen in het dagelijkse leven. O, wat heeft de Heere, ondanks onze diepe val in het paradijs, nog veel gelaten!

Maar nu kom ik bij een belangrijk punt. Betekent dat dan dat die vonkjes van Gods algemene genade, die Hij in Zijn wijsheid in ons mensen overgelaten heeft, dat die vonkjes ons kunnen brengen bij de zaligmakende genade en de zaligmakende kennis van God? Is het dan zo dat die overgebleven kennis van God ons tot bekering kan brengen? Nou, de remonstrant zegt: ja, dat kan. Ik zal u letterlijk voorlezen wat zij zeggen. Zij zeggen dat de verdorven en natuurlijke mens de algemene genade, dus dat licht der natuur of de gaven die hem na de val nog overgelaten zijn, zo goed kan gebruiken dat hij door een goed gebruik een meerdere, namelijk een evangelische of zaligmakende genade, allengskens, dus stapje voor stapje, kan bekomen. Dus zegt de remonstrant: die overblijfselen die hier van binnen nog zijn, geven mij de mogelijkheid om tot de zaligmakende kennis van God te komen. Het is nog genoeg dat ik mijzelf kan bekeren, een keuze kan maken voor Jezus, of tegen Jezus.

Is dat zo? Is de gevallen mens echt in staat om met die enkele vonkjes van Gods algemene genade in een staat van zaligmakende genade te kunnen komen? Ach, negen gemeente, totaal niet. En daarom, op de vraag: is er dan helemaal geen goeds in de mens meer te vinden, dan zeggen onze Dordtse vaderen ook: nee, dat is er niet. Want de mens is wel zo diep in de zonde gevallen dat hij echt onbekwaam is tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. Hoe komt dat? Juist doordat hij zo diep gevallen is in de zonde, kan hij die enkele vonkjes van Gods algemene genade niet eens meer goed gebruiken, maar gebruikt hij ze juist verkeerd. Het licht der natuur, zo zeggen onze Dordtse vaderen, gebruikt de mens niet meer recht, niet meer op de juiste wijze. In het natuurlijke leven niet, in het burgerlijke leven niet. Sterker nog, hij bezoedelt het licht der natuur door de zonde. Door de ongerechtigheden worden die vonkjes van Gods algemene genade verduisterd. Door de ongerechtigheden en door de zonden worden die vonkjes ten onder gehouden, weggeduwd.

Zo diep is de mens dus gevallen, dat we zelf die vonkjes van algemene genade – hoe durven we het? – zelfs nog in de zonde misbruiken. En dat wij uit onszelf werkelijk niet staande kunnen blijven in de verzoekingen tot de zonde. Want wij doen van nature niets meer met heel ons hart, met heel onze ziel, met al onze krachten, met al onze vermogens, tot eer van de levende God. Ga maar na bij jezelf: hoeveel keer draait het niet om onszelf, onze eigen ik, ons hoogmoedige ik? En daarom zijn en blijven wij, ondanks die vonkjes van Gods algemene genade, in onszelf geestelijk dood in de zonde en de misdaden. En bezitten wij werkelijk niets meer dat bij machte is om uit onszelf zaligmakende kennis van God te krijgen of dat we uit onszelf ons bekeren kunnen.

O, wat is dit een aangrijpende, schuldigstellende boodschap. Nooit, nee nooit kunnen en mogen we ons achter onze onmacht verschuilen. We doen het, rechtzinnige mensen, zo graag. Natuurlijk, het is zo makkelijk: ja, we kunnen het toch niet. Maar het is verschrikkelijk dat we het niet kunnen. Het ontneemt ons echt alle onschuld. We zijn echt niet te verontschuldigen. En zeker niet als we straks voor de rechterstoel van Christus staan. Het is echt waar wat de Schrift ons leert: *De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn; want zij zijn hem een dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden*. Nee, gemeente, die algemene genade kan een mens nooit tot bekering brengen. En weet u wat het ook niet kan? De heilige wet van God. En laten we dan eens gaan overdenken wat die wet dan wel doet.

2. Zijn ontdekkende genade

Ja, de mens is zo diep in de zonde gevallen, zo diep, dat hij die algemene genade, zo zei ik net, bezoedelt met zijn zonde. En dat hij het licht der natuur met zijn ongerechtigheid wegdrukt, ten onder houdt. Ja, inderdaad, de mens is onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. En dat betekent dus ook dat de mens vanuit zichzelf niet meer in staat is om de tien geboden des Heeren te kunnen houden, die God aanvankelijk aan Israël gegeven heeft. Wij kunnen uit onszelf

niet meer met volkomen hart de wet van God gehoorzaam zijn. Dat komt omdat dat verbond der werken verbroken is. Geen zondaar zal door de werken der wet gerechtvaardigd kunnen worden. Geen zondaar zal door de werken der wet weer zalig kunnen worden.

Nee, zo dachten de remonstranten natuurlijk ook niet. Als zij menen dat die algemene genade nog een beetje kan meewerken om tot de zaligmakende kennis van God te komen, dan is dat kleine beetje algemene genade ook genoeg om de tien geboden te kunnen houden. Dan is die algemene genade ook genoeg om te kunnen opbrengen wat Gods eis is: doe dat en gij zult leven. Zij zeggen: dat licht der natuur waar het over ging in paragraaf 4, en dan die wet, als dat dan samen opgaat, dan kan een mens aardig in de richting komen om God zaligmakend te leren kennen. Dus wat doet de remonstrant? Die legt het weer in de mens. En wat is dat on-Bijbels! Wat is dat zielsverleidend!

En daarom kwamen onze vaderen in paragraaf 5 met een tegengeluid, een bijbels tegengeluid. En wat gaan zij nu in paragraaf 5 doen? Dan gaan zij vertellen wat de functie van de wet is. De wet die de Heere aan Mozes gegeven heeft op de Sinaï, die bestaat uit de tien geboden die zondag aan zondag aan ons worden voorgehouden. Die wet, die er voor de wetgeving op de Sinaï allang was, want de Heere had hem in het hart van de mens geschreven toen de mens geschapen werd. Het is de wet die zo heilig is, die wet die zo goed is. De wet die gehoorzaam moet worden, waarin de Heere een vrijwillige liefde eist van de mens die Hij geschapen heeft. Het is de wet waarvan de dichter van Psalm 81 zong: "Want dit is het bevel van de HEERE der HEEREN aan Zijn Israël; Dit is het hoog gebod, het recht van Jakobs God, dat wij billijk eren."

Nee, die wet heeft zijn functie niet verloren toen wij zo diep in de zonde gevallen zijn. Die wet blijft nog steeds tot u, tot jou en tot mij zeggen: doe dat en gij zult leven. Maar door de zondeval kunnen we dat niet meer. En juist doordat de Heere er zo komt met Zijn wet, worden we bepaald bij onze totale onmacht. Wie van ons kan werkelijk, en heeft het tot hiertoe in zijn leven gedaan, volkomen gehoorzamen aan wat Christus gezegd heeft: *Gij zult liefhebben den HEERE, uw God, met geheel uw hart, en dat is honderd procent, en met geheel uw ziel, dat is honderd procent, en met geheel uw verstand, en met geheel uw kracht. Dit is het eerste en het grote gebod. En het tweede, aan dit gelijk, is: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelven. Aan deze twee geboden hangt de ganse wet en de profeten.* Nou, wil degene gaan staan die dat kan? Ik ga gauw zitten. Ik kan het niet. Zo slecht zijn wij. Zo machteloos zijn wij van nature.

En daarom heeft de wet een ontdekkende functie. En dat zal een mens leren die dat kennen mag. Want zo gaat de wet gekend worden in het leven van mensen die wedergeboren worden. En wat ga je dan ontdekken? En ik zal erbij zeggen dat de Heilige Geest de diepte daarvan bepaalt. Dat is niet bij al Gods kinderen gelijk. Maar voor je waarneming is het wel wat hier onze Dordtse vaderen zeggen: de wet ontdekt aan de grootheid der zonden en overtuigt de mens meer en meer van zijn schuld.

Nou, gemeente, heeft de wet zo al gefunctioneerd in u en jouw leven? Is op een geestelijke wijze die wet ook aan u, aan jou gegeven? Zodat je in de spiegel van Gods wet je eigen leven terugzag? En wat ontdekte je dan? Dan ga je ontdekken hoe groot uw eigen zonden zijn voor God. Dan ga je ontdekken hoe groot jouw zonden zijn voor God. En vinden we dat ook niet terug in Zondag 1? Als het gaat over die weg waarin die enige troost gekend wordt in leven en sterven, en is dan niet die eerste les waar de Geest mee begint: hoe groot mijn zonden en ellenden zijn? Ja, vroeg of laat, of je op een evangelische wijze getrokken bent of op een krachtdadige, schokkende wijze, maar al Gods kinderen gaan toch iets leren van hun zonden tegen God. En allen die de Heere vrezen, die gaan iets verstaan wat de dichter in Psalm 130 zegt: *Uit de diepten roep ik tot U, o HEERE! HEERE,*

hoor naar mijn stem; laat Uw oren opmerkende zijn op de stem mijner smekingen. HEERE, zo Gij de ongerechtigheden gadeslaat, wie zal bestaan?

Ja, dan ga je het bemerken: Heere, U weet alles van me af. Hij heeft me gade geslagen in heel mijn leven. En ik heb nooit die wet van God kunnen houden. En al kan ik dan misschien niet grote zonden aanwijzen, dan laat de Heere wel zien wat je nagelaten hebt, terwijl je het wel had moeten doen. Je komt erachter: ik doe niet alleen zonden, maar ik ben zonde. De kiemen van elke zonde zitten in mijn hart. En is het geen diepe taal wat David zegt in Psalm 51: "Hier van binnen zit nou werkelijk een bron van vuile wanbedrijven." Nee, daar loop je niet de straat mee op, maar dat houd je in de binnenkamer voor God. Je hoeft niet aan een ander uit te meten wat je allemaal gedaan hebt. Maar dat is nou iets wat plaatsvindt tussen de Heere en je ziel.

En ja, wat zie je dan dikwijls gebeuren als mensen ontdekt worden aan hun zonden, en ze gaan de dienstwaardigheid van de Heere ontdekken, en ze gaan ontdekken vanuit de Schrift dat je geschapen bent tot eer van God? Ja, dan ga je toch ook proberen om tot eer van God te leven? Dan ga je toch proberen om je leven op te knappen? Dan ga je toch proberen om jezelf van de zonde te reinigen? Maar weet u wat nou zo rijk is: als dat een mislukking wordt! En ik ga het heel vreemd zeggen vanmiddag, maar dat het een zalige mislukking wordt. Dat je gaat ontdekken: ik kan werkelijk door het houden van de wet mijn zonde er niet onder krijgen. Ik kan werkelijk door het houden van de wet mezelf niet reinigen. Het is geen herstellingsmiddel. Het is geen reinigingsmiddel. Het is geen genezingsmiddel. Ontoereikend om mijzelf uit mijn ellende te verlossen.

O, de zonde valt zo diep dat ons vlees, ons lichaam en alles wat bij ons mens-zijn hoort, werkelijk krachteloos geworden is om aan één eis van Gods wet te kunnen voldoen. En dat is een les die op de school van Gods genade wordt geleerd. Wij zeggen dan wel eens: de Heilige Geest snijdt dat allemaal af, al die zelfherstellingspogingen. Ja, wat blijft er dan van je over? De wet keert zich tegen je. En je ontdekt: het is mijn herstellingsmiddel niet meer. Ik hou helemaal niets meer over. Inderdaad, je houdt ook niets meer over op de school van vrije genade, in jezelf. Je wordt echt een naakte zondaar, een arme zondaar, zelfs een doodschuldige zondaar. Onze vaderen zeggen: een overtreder van de wet, onder de vloek van de wet.

Heeft dat al weleens uw hart gevonden? Kent u deze functie van de wet? Wat is dat nodig! Hoe zal er ooit plaats kunnen komen voor die zaligmakende kennis van God en voor die zaligmakende genade die er te vinden is in Christus? En nogmaals, al bepaalt de Heilige Geest hoe Hij dat allemaal doet, maar ieder van Gods kinderen krijgt te maken met wet en evangelie. En wil het evangelie, zoals dat in Christus te vinden is, werkelijk waarde voor je krijgen, dan kan het niet anders of de Heilige Geest moet met de functie van de wet komen.

Dat zie je toch ook gebeuren bij Johannes de Doper. Voordat hij heerlijk het evangelie mag prediken: *Zie, het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt*, heeft hij heel scherp de wet gepredikt. De zonde heeft hij aangewezen. Eerlijk zei hij tegen al die mensen wat ze verdiend hadden. Maar hij riep ook welmenend op om die toekomende toorn te ontvlieden. Hij riep welmenend op om tot bekering te komen. Maar niemand kon aan die hoge eisen voldoen. En toch klonk die eis. Waarom toch? Waarom moet die wet scherpelijk gepredikt worden? Opdat je er iets van leert verstaan: "Ik wou vluchten, maar ik kon nergens heen, zodat mijn dood voor handen scheen, en alle hoop aan mijn kant gans ontviel." En dan denk je inderdaad: er is niemand meer die zorgt voor mijn ziel. Opdat je vanuit je totale onmogelijkheid de mogelijkheid bij God gaat ontdekken.

Ik kon het niet laten om dat citaat in mijn preek te verwerken van een paar preken terug over Abram, toen de Heere met die onvoorwaardelijke eis kwam. Toen zei ik: waarom komt de Heere met die eisen, terwijl je er niet aan kunt voldoen? Ik ga het nog een keer voorlezen. Misschien is het vanmiddag wel tot troost. De eisen van God zijn te vergelijken met de treden van een trap, waarlangs de mens afdaalt naar beneden. Niet om te zoeken en te graven in zijn eigen mogelijkheden. Er zijn geen herstellingsmogelijkheden meer, ook in de wet niet, ook in jezelf niet. Maar om te zoeken en te graven in de mogelijkheden die bij God zijn. En die zijn er, gemeente. Je hoeft niet te wanhopen. Al wordt alles van je afgenomen, wordt alles van je afgesneden, dan nog hoef je niet te wanhopen aan God. Want de eisen van God zijn erop uit om je te dringen, om je voor te stuwen naar de bronnen van Gods ontfermende genade.

En dan wordt het waar: "Als mij geen hulp of uitkomst bleek, wanneer mijn geest in mij bezweek en overstelpd was door ellend', o wonder van genade, hebt Gij, o HEERE, mijn pad gekend." En zo gaat de Heere degenen die zalig worden al dieper en dieper leren dat heerlijke, zaligmakende geheim, wat geen geheim blijft, maar wat geopenbaard wordt in je hart: Jezus. "En niet mijn eigen kracht, niet het werk door mij volbracht, niet het offer dat ik breng, niet de tranen die ik pleng, schoon ik ganse nachten ween, kunnen redden; Gij, Gij alleen." Kijk, en dat, dat is Zijn zaligmakende genade.

3. Zijn zaligmakende genade

O, wat is zalig worden vanuit de diepgevallen mens werkelijk onmogelijk geworden. Het licht der natuur kan het niet meer, zo hoorden we. Door de werken der wet kan het nooit meer. O, is het dan te begrijpen dat er in het hart van een mensenkind, die uitgewerkt raakt, dezelfde vraag geboren wordt als de vraag bij de discipelen: *Wie kan dan nog zalig worden?* Maar heb je wel eens vernomen wat Jezus toen zei, dat heerlijke, hoopgevende woord: *Bij de mensen is het onmogelijk, maar niet bij God; want alle dingen zijn mogelijk bij God*. Wat een wonderlijk woord, gemeente. Wat een hoopgevend woord. Geen ding zal bij God onmogelijk zijn.

Kijk, en van dat wonder hebben onze vaderen gezegd in paragraaf 6: *Hetgeen dan noch het licht der natuur, noch de wet kan doen, dat doet God*. Dat is toch evangelie, gemeente! Dat doet God. Hoe dan? *Door de kracht des Heiligen Geestes, en door het Woord of de bediening der verzoening, welke is het evangelie van de Messias.* Wat een almachtige God! Daar moet je toch stil onder worden. Daar wordt mijn onmogelijkheid Gods mogelijkheid. Daar wordt mijn verlegenheid Gods gelegenheid. Hoor je dat, machteloze zondaar in ons midden? Hoor je dat, uitgewerkte zondares in ons midden? God, ja, God, tegen Wie je zo gezondigd hebt, diezelfde God kan u zalig maken.

En hoe doet Hij dat? Door de kracht van Zijn Geest en door het Woord of de bediening der verzoening. Eenvoudig gezegd: door Zijn Woord en Geest. En dat gaat altijd samen op als de Heere zaligmakend werkt in het hart van een zondaar. En let wel even op de volgorde. Dan noemen onze Dordtse vaderen allereerst de kracht van de Heilige Geest. Want ja, wij hebben eerst die Geest nodig om ons hart te openen. Want Hij is Heere en maakt levend. En daarom moet Hij als de eerste komen om je hart te openen, zodat het Woord der verzoening, het Woord van het evangelie, dat hart in kan om het te gaan laten ontkiemen. Het is de Heilige Geest die plaats maakt voor de bediening der verzoening. Het is de Heilige Geest die plaats maakt voor het evangelie van de Messias. En daarom wordt eerst de kracht van de Heilige Geest genoemd. Maar de Geest werkt nooit buiten het Woord om. En daarom wordt als in één adem aan toegevoegd: het Woord of de bediening der verzoening.

En daarom zendt de Heere Zijn knechten, gemeente, met het Woord der verzoening. En daarom is het uw en jouw heilige plicht om onder de bediening van de verzoening te komen. Elke keer als

hier op deze plaats de bediening der verzoening plaatsvindt – en dat gebeurt onder elke prediking – hoort u en jij er te zijn. Want de Heere heeft u op deze plaats gebracht. En wat erg als je er niet bent op zondag, op de Bijbellezing, terwijl de bediening der verzoening plaatsvindt. Hoe durf je dan je plaats leeg te laten in de kerk of thuis niet mee te luisteren? En neem dat eens mee als u niet naar de Bijbellezing komt of nooit meeluistert. Want het is nogal wat wat er gebeurt: de bediening der verzoening. En dat moet toch gebeuren, gemeente. Je moet toch met God verzoend worden. Anders blijf je eeuwig verloren liggen.

En daarom laat de Heere Zijn knechten uitgaan. En dan hoor ik het Paulus zeggen: *En al deze dingen zijn uit God, Die ons met Zichzelf verzoend heeft door Jezus Christus, en ons de bediening der verzoening gegeven heeft. Want God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende, en heeft het Woord der verzoening in ons gelegd*. En door genade ook in mij gelegd. En daarom ben ik hier aan u gegeven, aan jou gegeven. *Zo zijn wij dan gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bade; wij bidden u van Christus' wege: laat u toch, o laat u toch met God verzoenen*. En daar waar het Woord gepredikt wordt, daar schenkt Hij Zijn zaligmakende genade, als Hij ook die ontdekkende genade geschonken heeft.

En dan is het ten diepste dezelfde plaats als de plaats der verzoening vroeger, ten tijde van het Oude Testament, toen eerst in de tabernakel en later in de tempel de dienst der verzoening plaatsvond. En daar wil ik u een ogenblik nog mee naartoe nemen, om uit het Oude Testament eens uit te leggen wat nu de dienst der verzoening is. En dan zie ik een man door de straten van Jeruzalem lopen. En als je goed naar het gezicht van die man kijkt, jongens en meisjes, dan lopen de tranen over zijn wangen. Hij loopt daar niet meer als de gevierde, hoogmoedige farizeeër, maar hij loopt daar als een bedroefde man. Weet je hoe dat komt? Hij heeft gezondigd. En de Heere heeft het door de wet aan hem bekendgemaakt dat hij gezondigd heeft. Maar de Heere heeft hem ook in de wet laten weten: wil je van je zonde verlost worden, dan moet je naar de tempel gaan. En dan mag je niet alleen naar de tempel gaan, maar je moet een lammetje meenemen.

En zo loopt die man door de straten van Jeruzalem, bedroefd, met een touwtje in zijn hand, waar een lammetje aan vastzit. En ik hoor hem zuchten. Ik hoor hem zingen. En misschien zit die persoon hier wel vanmiddag: "Verzoen de zware schuld, die mij met schrik vervult; bewijs mij eens genade." En zo komt hij via de trappen van de tempel, in de voorhof, bij het brandofferaltaar, voor de priester te staan, die daar God vertegenwoordigt. Ja, hij komt daar voor God te staan, de Rechter van hemel en aarde. Hij komt op de plaats waar de dienst der verzoening plaatsvindt.

En kijk eens goed wat die arme zondaar daar doet in de tempel. Als hij dat lam aan de priester gegeven heeft, dan moet hij in gehoorzaamheid aan de Heere zijn handen leggen op de kop van dat dier. En daarmee beleed die arme zondaar daar, die doodschuldige zondaar, drie dingen. Het eerste wat hij daarmee wil zeggen is: hier sta ik als zondaar. Zit er zo een in ons midden, die niet verder meer kan komen dan te belijden: *O HEERE, ik belijd aan U oprecht mijn zonde; en ik verborg geen kwaad, dat in mij werd gevonden, maar ik beleed, na ernstig overleg, mijn boze daad*. Dat hoort bij de dienst der verzoening: om oprecht uw zonden voor Gods aangezicht te belijden.

Maar niet alleen dat. Want de tweede betekenis van die handoplegging was dit: ik verenig mij met dit lam. Dit lam dat zo dadelijk moet sterven. En dan zei zo'n zondaar daar, als hij dat zondoffer moest brengen: ik verenig mij met de dood die ik verdiend heb. En ik belijd het voor Uw aangezicht, HEERE. Het is waar wat U gezegd hebt: *De ziel, die zondigt, die zal sterven*. "Ik heb gedaan wat kwaad is in Uw oog; dies ben ik, HEERE, Uw gramschap dubbel waardig; ik erken mijn schuld, die U tot straf bewoog; Uw doen is rein, Uw vonnis gans rechtvaardig."

Maar als dat een ware Israëliet was in de tempel, die zaligmakende genade van de Heere ontvangen had, kende hij ook de derde betekenis van de handoplegging. Want met dat zo'n doodschuldige, bedroefde zondaar daar zijn hand op dat lam legde, was er ook iets in zijn ziel: *De straf, die ons den vrede aanbrengt, was op Hem, Christus, waar dat lam heen wees, en door Zijn striemen is ons genezing geworden*. En daarom moet dat Lam Gods gepredikt worden. Dat maakt de eredienst tot een dienst der verzoening. Opdat er een vluchten mag komen tot het Lam Gods, Dat de zonde der wereld zal wegdragen. En dat er in uw ziel, door de werking van de Heilige Geest, een gelovig aanvaarden mag komen, dat Christus de enige Weg is om met God verzoend te worden.

Ja, en dat verstaat nou degene voor wie de weg der zaligheid ontsloten is. Die mogen nou komen tot Hem en ze komen ook daadwerkelijk tot Hem. Want ze kunnen niet meer op afstand blijven. Ze moeten Jezus hebben. En ze hebben het gezien dat God de Vader Zijn Zoon geschonken heeft. Ze hebben daar die onuitsprekelijke liefde van God in mogen proeven en smaken, dat God de Vader Zijn Zoon tot zonde gemaakt heeft en ook hun zonden op Christus gelegd heeft. En dat Christus die zonden heeft willen wegdragen aan het kruis, en voor die zonden betaald heeft, en voor die zonden Zijn bloed gegeven heeft, toen Hij het uitriep: *Het is volbracht*.

Zulke mensen kunnen niet meer buiten Christus. En ze worden tot Christus getrokken. En juist bij Christus gaan ze een groot geheim leren, namelijk om met hun zonden en ellenden tot Hem zich ter genezing te wenden. Om nou eens al je zonden en ongerechtigheden door het geloof op Christus te mogen werpen. Zijn er in ons midden die dat verstaan? Die niets anders meer kunnen dan met al hun ongerechtigheden tot Christus vluchten, in het geloof dat Hij een schuldovernemende Borg is? En om dan vrijmoedigheid te mogen krijgen om nou al je zonden op Christus te werpen. En dan te mogen leren verstaan dat Christus die zonden op Zich genomen heeft, en dat Hij die zonden weggedragen heeft. En dat je aan Zijn voeten, onder de dienst der verzoening, mag beleven: *Ik voor u, daar gij anders de eeuwige dood had moeten sterven*.

Dan kan het niet anders, of er gaat in je ziel iets ontstaan dat werkelijk je verstand te boven gaat, dat door het geloof te ervaren is en met de ziel te genieten is. Wat dan? *Zo ver het west verwijderd is van het oosten, zo ver heeft Hij, om onze ziel te troosten, van ons de schuld en zonden weggedaan*. Dat is nou die zaligmakende genade, die de Heere werkt door de kracht van de Heilige Geest, door het Woord der verzoening. *Hij mijn zonde, en ik Zijn gerechtigheid*. Dat is de verzoening met God door het bloed des kruises.

O, gemeente, laat u toch met God verzoenen, door de kracht van de Geest en door de bediening der verzoening.

Amen.